

Recensie : Marja Schouten

Hans van der Werff: 'Dagboek van een (overspannen) mantelzorger .' Uitgeverij Free Musketeers, Zoetermeer 2009 ISBN 9789048408900 (MS/Multiple Sclerose/PO/1) Zie: www.freemusketeers.nl

Soort boek/stijl: Het betreft een egodocument over het leven met een partner bij wie op jonge leeftijd een progressieve vorm van MS geconstateerd wordt. In zijn dagboek probeert de auteur vat te krijgen op zijn emoties die gepaard gaan met de snel toenemende uitvalsverschijnselen van zijn vrouw Jacqueline. De stijl is eenvoudig, niet literair.

Over de schrijver: Hans van der Werff is in 1954 geboren te Zeist. Hij is werkzaam op 's Heeren Loo, een instelling voor geestelijk gehandicapten, waar hij in 1981 zijn vrouw Jacqueline leert kennen. Ze trouwen in 1982 en krijgen twee kinderen.

Korte beschrijving: Kort na de geboorte van hun twee kinderen wordt de auteur getroffen door een burn-out. Hij neemt ontslag, zijn vrouw blijft werken. Na drie jaar pakt hij de draad weer op en gaat weer aan het werk. Een jaar later krijgt zijn vrouw plotseling last van uitvalsverschijnselen. Diagnose MS, een progressieve variant.

De auteur kan de schok nauwelijks verwerken, hij krijgt van een therapeut het advies een dagboek bij te houden. Hierin beschrijft hij zeven maanden van zijn leven, vanaf het moment waarop bij zijn vrouw MS wordt geconstateerd.

Al gauw groeit de zorg hem boven het hoofd, hij krijgt last van hyperventilatie en dreigt overspannen te raken. Als Jacqueline aangeeft geen zin meer in het leven te hebben, raakt hij in paniek. Steeds weer doemt de vraag op: 'Offer ik me teveel op, of doe ik juist te weinig?' Zijn worsteling wordt pijnlijk duidelijk als Jacqueline tijdelijk wordt opgenomen nadat trombose is geconstateerd. In het verpleeghuis komt zij eindelijk een beetje tot rust en krijgt ze meer aandacht. Wat zou hij ervan vinden als ze vaker zou worden opgenomen, vraagt ze hem. Hij is totaal ontredderd, wil dat ze thuis komt, ze is immers zijn vrouw en hij houdt van haar zoals ze is.

Centraal thema: 'Hoe verwerk je de overgang van een gelijkwaardige liefdesrelatie naar een situatie waarin de ene in rap tempo afhankelijk wordt van de ander.

Wat viel op: Ondanks of misschien dank zij de eenvoudige stijl is het de auteur gelukt de worsteling voelbaar te maken van iemand die door een ernstige ziekte zijn partner aan het verliezen is. De auteur is eerlijk en probeert wanhopig de gedachten die in zijn hoofd rondtollen tot bedaren te brengen in de hoop vat te krijgen op zijn emoties.

Op een goed moment laat hij zijn vrouw zijn schrijfsels lezen. 'Koud, kil, zakelijk en zonder gevoel' luidt haar oordeel. (Pag.37) Opvallend is dat hij niet boos wordt, maar haar opmerkingen ter harte neemt. Dat helpt, want vanaf dat moment komt er meer diepgang in het verhaal en wordt de beschrijving van dagelijkse beslommingen afgewisseld door stukjes zelfreflectie.

Ook het thema afhankelijkheid en de dubbelheid daarin komt ter sprake als Jacqueline een supersonische rolstoel krijgt die zijzelf kan besturen. 'Mij geeft het een gevoel dat ze niet meer zo onmachtig, zo invalide is. Het brengt haar weer wat dichterbij mij. Wel is het zo, dat we als we nu naar buiten gaan het contact tussen ons minder is. Bij een duwrolstoel is zij afhankelijk van mij en is het contact groter. Nu kan ze zelf bepalen waar ze naar toe wil zonder mij te hoeven vragen.' (Pag.68)

Citaten: Pag.50 'Ik loop de hele dag niets anders te doen dan haar te verzorgen...Ik voel me ook meer verzorger dan man/echtgenoot. En neem maar van mij aan dat dit verzorgen me op het moment de strot uitkomt. Niet dat ik het niet met liefde doe, want dat is het niet.'

Pag.75-76 : 'Jacqueline zegt zo vaak dat ze er een eind aan wil maken... Ik moet er niet aan denken dat ze het doet. Alleen de gedachte al doet zo zeer en maakt zo verdrietig. Aan de andere kant heb ik ook wel eens gedacht, je gaat je gang maar. Maakte je er maar een eind aan, dan ben ik van het gezeur af. Ook dit denken doet verschrikkelijk zeer. Het is wel het laatste wat ik wil. Toch komen deze gedachten boven. Dat doet pijn.'

Pag.74 'Ik scheld, ik vloek, word boos....Ik voel me zo tekort schieten. Ik ben zo verschrikkelijk bang dat ze er de brui aan geeft en naar een verpleeghuis wil. Ik ben zo verschrikkelijk bang voor nog meer ruzie.

Recensies: ? Ermelo's Weekkrant 21 september 2009

(http://www.deweekkrant.nl/files/pdfarchief/EWB/20091021/RMC_EWB-1-03_091021_1.pdf) : 'Het boekje dat Hans van der Werff heeft geschreven, Dagboek van een (overspannen) mantelzorger, mag dan geen literaire hoogvlieger zijn, maar dat is misschien juist de kracht ervan. Openhartig, integer en zonder opsmuk verhaalt hij over zijn ervaringen als mantelzorger van zijn vrouw Jacqueline die een progressieve vorm van MS heeft.'